

ОБЛІК ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ: НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Дорошенко М.М.

*Науковий керівник: Болдовська К.П., канд. екон. наук, доцент
Харківський національний автомобільно-дорожній університет*

Нормативне регулювання будь-якого об'єкту бухгалтерського обліку є принциповим питанням для досягнення достовірності облікових даних та задоволення інформаційних потреб користувачів.

Порядок бухгалтерського обліку виробничих запасів визначається різними суб'єктами в межах їх повноважень та представлений трьома рівнями (міжнародний, державний і рівень підприємства), що будують систему нормативного регулювання бухгалтерського обліку виробничих запасів.

Так, основою бухгалтерського обліку виробничих запасів є Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» від 16.07.1999 р. № 996, який визначає правові засади регулювання, організації ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності в Україні, в т.ч. щодо виробничих запасів, порядок оформлення первинних документів та реєстрів бухгалтерського обліку, обов'язки підприємств у проведенні інвентаризації, зокрема в частині відображення залишків виробничих запасів на дату складання балансу.

Питання методологічного наповнення бухгалтерського обліку виробничих запасів підприємства регулюють Положення (стандарт) бухгалтерського обліку (П(С)БО) 9 «Запаси», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 20.10.1999 р. № 246 і Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку (МСБО) 2 «Запаси».

Так, П(С)БО 9 визначає методологічні засади формування в обліку інформації про виробничі запаси, регулює їх порядок оцінки і обліку на підприємстві та розкриття інформації в фінансовій звітності, регулює порядок здійснення операцій, пов'язаних із рухом виробничих запасів. МСБО 2 встановлює особливості визнання й оцінки виробничих запасів при їх надходженні і використанні для підприємств України, які використовують міжнародні стандарти для ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності.

Окрім П(С)БО 9 «Запаси», порядок формування в обліку та фінансовій звітності інформації про виробничі запаси тією чи іншою мірою визначають:

– НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73, де окреслено мету, склад і принципи формування фінансової звітності, а також та вимоги до визнання і розкриття її елементів, у т.ч. при формуванні інформації про виробничі запаси;

– П(С)БО 16 «Витрати», Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 31.12.1999 р. № 318, де визначено методологічні засади формування в

бухгалтерському обліку інформації про витрати підприємства (у т.ч. і витрати виробничих запасів) та її розкриття в фінансовій звітності. Зокрема, П(С)БО 16 визначається, що до складу прямих матеріальних витрат (як складової виробничої собівартості продукції) включається вартість сировини та основних матеріалів, що утворюють основу вироблюваної продукції, купівельних напівфабрикатів та комплектуючих виробів, допоміжних та інших матеріалів, які можуть бути безпосередньо віднесені до конкретного об'єкта витрат.

Необхідно відзначити, що крім П(С)БО 9 «Запаси» в Україні існують інші нормативні документи, безпосередньо спрямовані на регулювання обліку виробничих запасів, серед яких необхідно виділити Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку запасів, затверджені Наказом Міністерства фінансів України від 10.01.2007 р. № 2. Цей документ, зокрема, більш широко розкриває сукупний склад запасів для цілей бухгалтерського обліку. Також в цьому документі розкривається документальне оформлення руху запасів, їх визнання та оцінка, порядок формування первісної вартості запасів, методи оцінки запасів при їх вибутті, бухгалтерський облік запасів тощо.

План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій та Інструкція про його застосування, затверджені Наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291, визначають основні рахунки та субрахунки для систематизації інформації про виробничі запаси, а також регулюють порядок їх використання при здійсненні операцій з ними. Так, Планом рахунків передбачено рахунок 20 «Виробничі запаси» (має дев'ять субрахунків), який призначено для узагальнення інформації про наявність і рух належних підприємству запасів: сировини і матеріалів, купівельних напівфабрикатів і комплектуючих виробів, палива, тари і тарних матеріалів, будівельних матеріалів, матеріалів, переданих в переробку, запасних частин, матеріалів сільськогосподарського призначення, інших матеріалів.

Серед інших нормативно-правових актів, що регулюють облік виробничих запасів на підприємстві, можна зазначити:

- Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань, затверджене Наказом Міністерства фінансів України від 02.09.2014 р. № 879;
- Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства, затверджені Наказом Міністерства фінансів України від 27.06.2013 р. № 635;
- Типові форми первинних облікових документів з обліку сировини та матеріалів, затверджені Наказом Міністерства статистики України від 21.06.1996 р. № 193;
- Порядок визначення розміру збитків від розкрадання, нестачі, знищення (псування) матеріальних цінностей, затверджений Постановою Кабінету міністрів України від 22.01.1996 р. № 116;
- Порядок проведення дооцінки залишків товарно-матеріальних цінностей від 31.05.1993 р. № 37-20/248/07-104.

Таким чином, бухгалтерський облік виробничих запасів підприємства є складною системою, що має безліч нюансів та особливостей. Саме тому в нормативно-правовій базі виділено значну кількість документів, що

регламентуют порядок ведения їх обліку та відображення інформації про них у звітності.

МЕТОДОЛОГИЯ УЧЕТА ВОЗНАГРАЖДЕНИЙ РАБОТНИКАМ

Еркинбаева А.Н.

*Казахский автомобильно-дорожный институт им. Л.Б.Гончарова,
Казахстан*

Многие способы вознаграждений работникам, применяемые в мировой практике, не используются в нашей стране. Раскрытие информации о вознаграждении работников позволяет внешнему пользователю проанализировать действующую систему вознаграждения с позиций наличия потенциально опасных стимулов к рискованным инвестициям и стратегиям.

Вознаграждения работникам — все формы возмещения, которые организация предоставляет работникам в обмен на оказанные ими услуги. Вознаграждения работникам включают вознаграждения, предоставляемые как работникам, так и их иждивенцам, и могут осуществляться путем выплат (или предоставлением товаров или услуг), осуществляемых в пользу либо непосредственно работников, их супругов, детей или других иждивенцев, либо других лиц, таких как, например, страховые компании [2].

Теоретической основой исследования являются международные и национальные стандарты финансовой отчетности.

В процессе исследования методологии учета вознаграждений работникам были использованы метод обобщения теоретического фактического материала, сравнительный анализ, методов системного подхода.

Учетные принципы отражения в финансовой отчетности различных видов вознаграждений работникам определены в МСФО (IAS) 1 «Представление финансовой отчетности», МСФО (IAS) 19 «Вознаграждения работникам», МСФО (IAS) 24 «Раскрытие информации о связанных сторонах» и МСФО (IFRS) 2 «Платеж, основанный на акциях».

МСФО (IAS) 19 «Вознаграждение работникам» устанавливает правила учета и раскрытия информации о вознаграждении работников компании.

МСФО (IAS) 1 требует раскрытия информации о расходах на выплату вознаграждений работникам [1].

МСФО (IAS) 24 определяет обязательное раскрытие информации по вознаграждениям ключевого управленческого персонала; определяет понятие ключевого управленческого персонала как лиц, наделенных полномочиями и ответственностью в вопросах планирования, руководства и контроля деятельностью компании, в том числе любой директор (исполнительный или неисполнительный) такой компании [3]. Информация о структуре и объеме вознаграждения руководителей компании представляет большой интерес для широкого круга заинтересованных сторон: акционеров, инвесторов и регуляторов. Она позволяет сделать вывод о том, насколько эффективно